

MI – emberi jogok és új kihívások

Környezetjog

Emberi jogi vetületek

- ***Intelligens rendszerek jelentette kihívások*** – jogalanyiség kérdése

Ld. Sophia – robot (nő), Szaúd-Arábiában állampolgárságot kapott (sic!), miközben a szaúdi nők csak 2018 óta vezethetnek autót (sic!)

- ***MI-jogalanyiség, digitális jogalanyiség?***

Hogyan alakítsuk jól a jövőt? Mesterséges intelligencia és alapjogok

<https://fra.europa.eu/hu/publication/2021/hogyan-alakitsuk-jol-jovot-mesterseges-intelligencia-es-alapveto-jogok-osszefoglalo>

- ***Új típusú privacy-felfogás?***

- ***Meglévő emberi jogi standardok megfelelőek?*** Megfigyelés, kiber, adatvédelem, emberi méltóság

***Sophia* (modell: Nofretéte, Audrey Hepburn, tervező felesége, Mrs. Hanson)**

Sophia – Hanson Robotics

- Hanson Robotics' most advanced human-like robot, Sophia, personifies our dreams for the future of AI. As a unique combination of science, engineering, and artistry, Sophia is simultaneously a human-crafted science fiction character depicting the future of AI and robotics, and a platform for advanced robotics and AI research.
- The character of Sophia captures the imagination of global audiences. She is the world's first robot citizen and the first robot Innovation Ambassador for the United Nations Development Programme. Sophia is now a household name, with appearances on the [Tonight Show](#) and [Good Morning Britain](#), in addition to speaking at hundreds of conferences around the world.
- Sophia is also a framework for cutting edge robotics and [AI research](#), particularly for understanding human-robot interactions and their potential service and entertainment applications. For example, she has been used for research as part of the [Loving AI project](#), which seeks to understand how robots can adapt to users' needs through intra and interpersonal development.
- I am Hanson Robotics' latest human-like robot, created by combining our innovations in science, engineering and artistry. Think of me as a personification of our dreams for the future of AI, as well as a framework for advanced AI and robotics research, and an agent for exploring human-robot experience in service and entertainment applications.
- In some ways, I am human-crafted science fiction character depicting where AI and robotics are heading. In other ways, I am real science, springing from the serious engineering and science research and accomplishments of an inspired team of robotics & AI scientists and designers. In their grand ambitious, my creators aspire to achieve true AI sentience. Who knows? With my science evolving so quickly, even many of my wildest fictional dreams may become reality someday soon.

Hogyan alakítsuk jól a jövőt? Mesterséges intelligencia és alapjogok

<https://fra.europa.eu/hu/publication/2021/hogyan-alakitsuk-jol-jovot-mesterseges-intelligencia-es-alapveto-jogok-osszefoglalo>

1. MEGKÜLÖNBÖZTETÉSMENTESSÉG
2. ADATVÉDELEM
3. IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSHOZ VALÓ JOG

A három horizontális téma tehát: az MI megkülönböztetésmentes használatának biztosítása iránti igény (megkülönböztetéstől való mentesség joga); a jogszerű adatkezelés követelménye (a személyes adatok védelméhez való jog); és az MI-alapú döntésekkel kapcsolatos panasztétel és jogorvoslat lehetősége (a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog).

Az interjúkban kiemelt két fő alapvető jog az adatvédelem és a megkülönböztetésmentesség. Emellett ismétlődően felmerült az MI használatával kapcsolatos panasztétel hatékony módjainak kérdése, a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben.

A téma az...

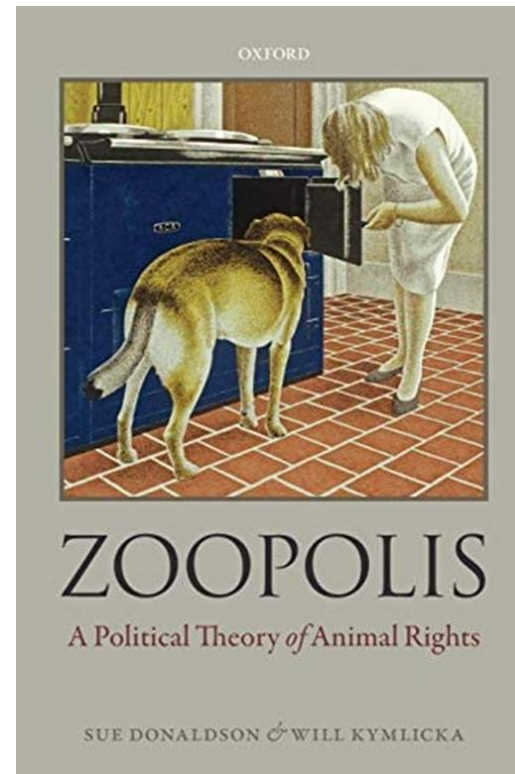
ENSZ előtt van: <https://news.un.org/en/story/2021/09/1099972>

EU előtt van, ld. FRA (Fundamental Rights Agency) anyaga

Európa Tanács előtt van: <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence>

Új típusú jogalanyok – állati jogok, környezeti elemek jogai

Whanganui folyó (Új-Zéland, maori közösség)

Új trendek

- **Természet jogai, állati jogok** – nem-emberi jogok (pró és kontra)
 - etikai megfontolások: egyetértünk, de inflálja-e az emberi jogokat
 - Donaldson-Kymlicka: *Zoopolis: A Political Theory of Animal Rights*. Oxford University Press
- **Jövő generációk érdekeinek védelme**

Példák

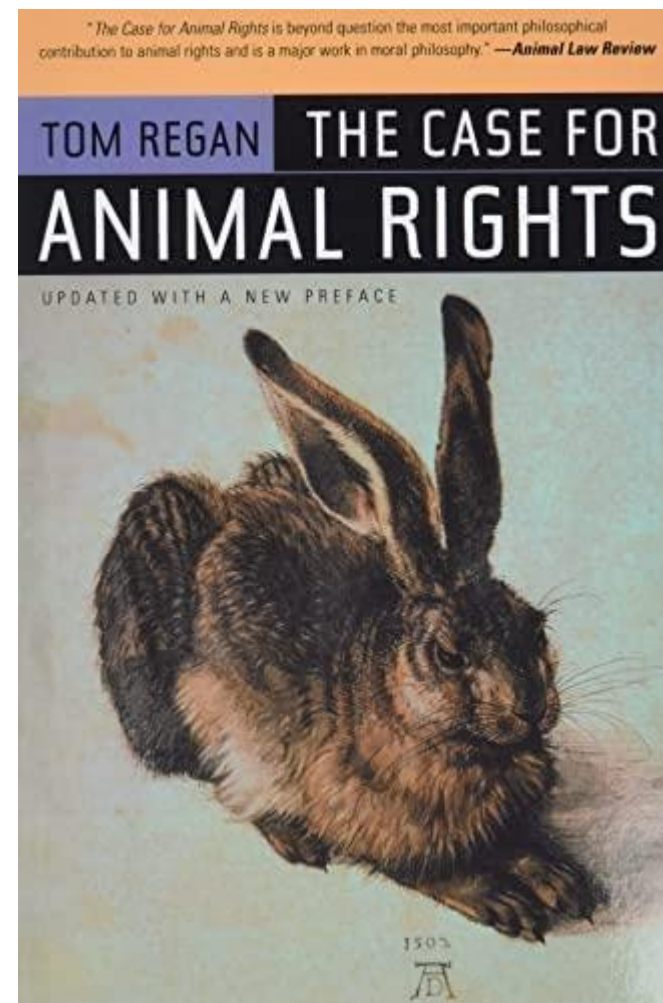
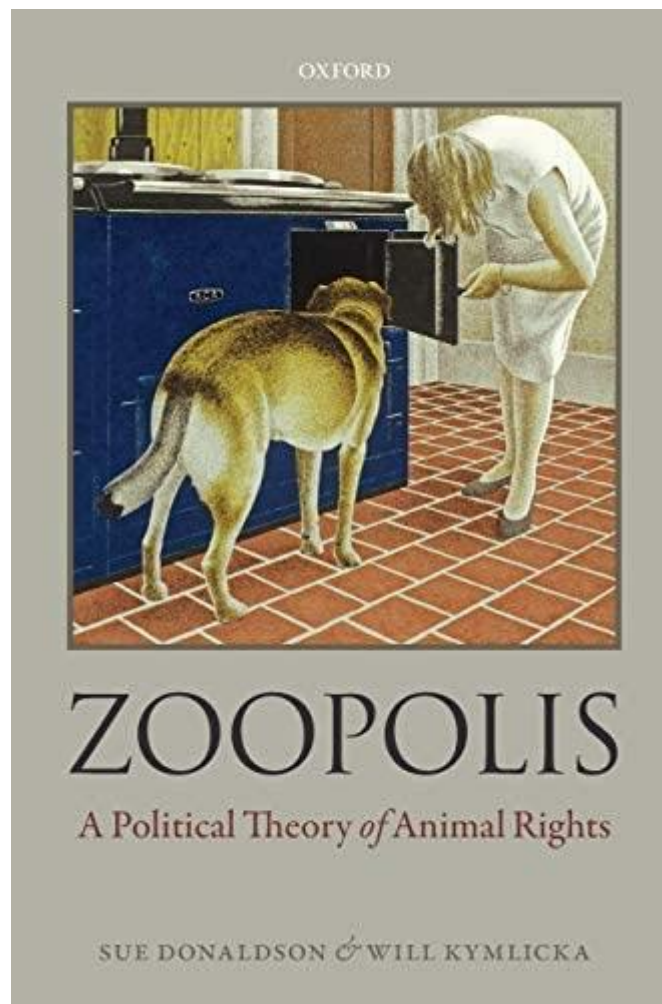
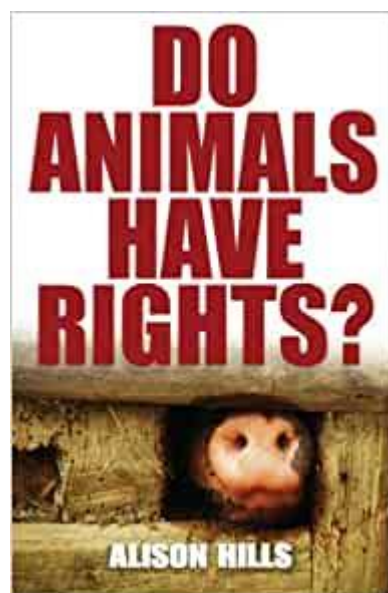
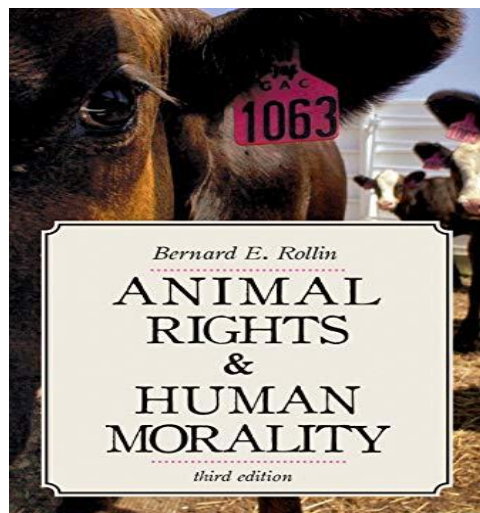
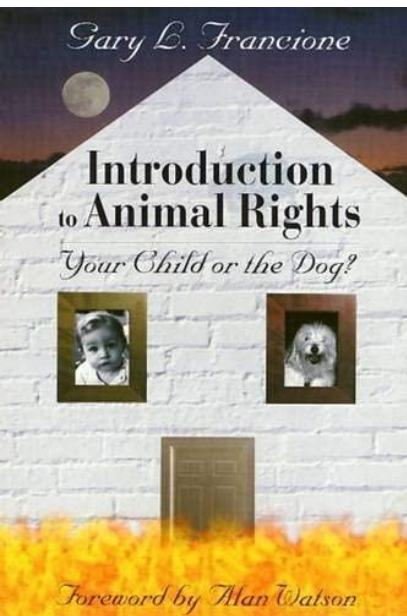
- **Bolívia** – Law of Mother Earth (az Anyatermészet jogai)
- **Whanganui folyó** (Új-Zéland) – jogi személyként ismerte el a jogalkotó – <https://www.theguardian.com/world/2019/nov/30/saving-the-whanganui-can-personhood-rescue-a-river>
- **Sandra** az orangután (Argentína) – argentin bírósági döntés, az első nem ember, akinek szabadsághoz való jogát kimondták – <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-49856859>
- **Egyéb kezdeményezések** (NGOs): PETA, állati jogok mozgalmi, Global Alliance for the Rights of Nature (GARN)

Bolívia - Pachamama

ún. Földanya törvény

Földanya *emberi jogai*

- Élethez, élet sokféleségéhez, vízhez, tiszta levegőhöz, egyensúlyhoz, szennyezésmentes élethez való jog

Whanganui folyó (Új-Zéland, maori közösség)

- <https://www.travelo.hu/tavol/20200323-ujzeland-whanganui-emberkent-tekintenek-a-folyora.html>

Sandra, az orangután

Buenos Aires-i állatkertben tartották (1986-ban állatkertben született, állatkertből állatkertbe vándorolt).

2015: argentin bíróság döntése – *una persona, non humana* - non-human person (nem emberi személy) – nincs ilyen az argentin polgári jogban – később ezt a döntést a jogorvoslat során megsemmisítették

Az állatkertnek meg kell őriznie Sandra kognitív képességeit.

Végül 2019-ben kiengedték, és a floridai nagy majomközpontban, majomrezervátumban (Center for Great Apes) él.

De állatkertek: *ex situ védelem* központjai.

Forrás: CNN

Jövő generációk jogai

- **Fenntartható fejlődés**

Közös jövőnk c. jelentés (Brundtland vezette ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottsága): „*a fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket*”

- **Alaptörvény**

P) cikk (1) A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a **jövő nemzedékek számára való megőrzése** az állam és mindenki kötelessége.

30. cikk (3) Az alapvető jogok biztosát és helyetteseit az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával hat évre választja. A helyettesek a **jövő nemzedékek érdekeinek**, valamint a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét látják el.

38. cikk (1) Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a **jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele**. A nemzeti vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit sarkalatos törvény határozza meg.

Nemzetközi környezetjog

- **Fenntarthatóság – klímaváltozás**
- **Tervezés** – *environmental and urban planning* – okosvárosok, okosközlekedés
- Bányászati, közlekedés **észszerűsítése**, intelligens tervezés, erőforrás-kinyerési lehetőségek kiszélesednek

Köszönöm a figyelmet!